

Dataverzameling voerefficiëntie en stofwisselingsziekten wordt bepalend

Huidig stiergebruik vraagt aanpassing fokprogramma

De reductie van 140 naar 60 holsteinstieren die CRV vanaf september jaarlijks op de Europese markt zet, lijkt rigouzeuzer dan ze is. Doordat de wachtperiode van stieren wordt afgebouwd, neemt volgens productmanager Sijne van der Beek het aantal beschikbare stieren zelfs toe.

'Daarnaast selecteerden we vroeger 500 stieren uit 2000 embryo's, nu 60 uit 8000 embryo's.'

tekst **Florus Pellikaan**

Gele en oranje plakbriefjes attenderen in het kantoor van Sijne van der Beek (47) op de maandelijkse 'db-runs'. De productmanager van CRV is nog altijd gespitst op de tussentijdse indexdraaien voor stiereigenaren met actuele dochterinformatie. 'Het is de hartslag van de rundveefokkerij. Maar steeds vaker zie je dat er naar stieren met puike dochterfokwaarden geen vraag meer is. Hoge genoomstieren verdringen ontegenzeggelijk

het gebruik van dochtergeteste stieren.' Zelf werkte Van der Beek na zijn promotieonderzoek op merkertechniek aan Wageningen Universiteit jarenlang aan de implementatie van merkerselectie in het CRV-fokprogramma. Rond het moment dat genoomstieren massaal hun intrede op de markt deden, maakte Van der Beek de overstap naar een marketingfunctie. Nu is hij verantwoordelijk voor het wereldwijde stieraanbod van CRV. 'Na

vier jaar hetzelfde aantal stieren ingezet te hebben zorgt de merkertechniek nu voor aanpassing van het fokprogramma.'

Wat gaat er binnen het fokprogramma concreet veranderen?

'We gaan van 140 naar 60 holsteinstieren terug, waarvan 18 roodbont, die we jaarlijks op de Europese markt zetten. Twintig daarvan komen net als nu direct en voor iedereen als Insire Topstier beschik-

baar. Van de overige veertig stieren komen 5000 rietjes per stier beschikbaar voor de testers waar we contracten mee hebben tegen het gereduceerde tarief van 9,50 euro per rietje. De limiet van tien rietjes per stier per tester komt te vervallen. Ook zijn inseminaties vanaf 1 september 2015 niet meer premiewaardig voor bedrijfsinspectie.'

Vanwaar deze koerswijziging?

'We zien in het huidige stiergebruik dat veehouders steeds minder naar de bron – dochter- of genoominformatie – van fokwaarden kijken. Ze kiezen gewoon voor de beste stieren en dat zijn vaak genoomstieren. Op dit moment is fokstier Atlantic wel uitverkocht, maar verder ligt de druk echt vooral bij de genoomstieren. Ook het begrip wachstieren vervaagt.

Verdwijnt de aandacht voor en het aanbod van dochtergeteste stieren helemaal?

'Er zal altijd een groep veehouders blijven die dochtergeteste stieren gebruikt en die groep blijven we ook bedienen. Sterker nog, deze groep veehouders heeft duidelijk baat bij de huidige veranderingen. Doordat genoomstieren direct zoveel worden gebruikt, heeft de moderne dochtergeteste stier al meteen duizend dochters aan de melk. Hiermee is hij direct de secondcropstier waar men in het verleden nog eens vier jaar op moest wachten.'

Waarom zijn hierdoor de testovereenkomsten met veehouders niet helemaal opgezegd?

'Als coöperatie hechten we eraan dat we de fokkerij met elkaar doen. We hebben veel baat gehad bij het jarenlang voeren van een gezamenlijk testprogramma. Ik

met FokkerijData Plus. We staan namelijk aan het begin van een periode van meer aandacht voor efficiëntie, mét behoud van een goede gezondheid. Dataverzameling van voerefficiëntie en stofwisselingsstoornissen bepaalt of onze stieren over vier jaar concurrerend zijn. Stel dat er een fosfaatplafond komt, dan willen wij kunnen zeggen dat je met bepaalde stieren koeien fokt die een hoge fosfaatefficiëntie hebben en toch gezond blijven.'

Loopt CRV internationaal gezien voorop met het wijzigen van het fokprogramma?

'In het opzetten van een koereferentiepopulatie zijn we vooruitstrevend, maar in het terugbrengen van het aantal stieren zijn we volgend. Ik weet in Duitsland en Amerika ki's waar twee derde van de stieren al is afgevoerd voordat de eerste dochter aan de melk komt. Natuurlijk zullen ook wij stieren gaan uitselecteren. Maar wanneer de vraag naar een genoomstier afneemt en we schatten de kans redelijk dat er bij het aan de melk komen van zijn dochters weer markt komt, zullen we de stier zeker laten wachten.'

Zullen fokkers nog wel actief blijven in de topfokkerij aangezien er steeds minder kans is op het leveren van een ki-stier?

'Het wordt inderdaad moeilijker om een stier te fokken waar CRV sperma van verkoopt, maar fokkers moeten het in een meersparenbeleid zoeken. De manier waarop wij fokkerijmateriaal aankopen, verschuift, maar het bedrag dat wij investeren stijgt zelfs. We kopen nu veel embryo's aan en ook af en toe vrouwelijk fokmateriaal. CRV zal nooit denken het wel met een nucleus af te kunnen. We hebben de fokkers nodig en blijven streven naar een win-winsituatie.'

Recent bleek dat veehouders inteelt als een bedreiging zien. Neemt de kans daarop niet nog verder toe door minder stieren in te zetten?

'De mate van inteelt hangt niet af van het aantal stieren dat je inzet, maar van de basis die daarachter ligt en die is met 8000 embryo's heel breed. Bovendien is de verleiding om verliefd te worden op een stiervader of koefamilie niet meer zo groot, omdat de huidige fokkerij sneller doorcirculeert.'

'Belangrijker is dat de markt soms anders kiest dan ze in feite zegt. We hebben genoeg outcross-stieren beschikbaar gehad, maar veehouders kiezen vaak toch de hoogste stieren. Daarbinnen bewaakt CRV de verwantschap nauwlettend en in combinatie met paringsprogramma's is inteelt beslist geen toenemend probleem.'

'De moderne dochtergeteste stier is met direct duizend dochters de secondcropstier van vroeger'

zou het erg vinden als we die collectieve verbondenheid verliezen. Dat is een van de redenen dat we vasthouden aan een gereduceerde spermaprijs voor onze testers. En daarnaast gaat CRV de komende jaren het vastleggen van data voor efficiëntie en gezondheid door testers juist ook financieel stimuleren. Maar FokkerijData Plus-bedrijven, waar genoomtesten van koeien worden gekoppeld aan verzamelde data, worden wel steeds belangrijker. Dit voor het aanleggen van een goede koereferentiepopulatie. Op termijn moet dit gaan zorgen voor een tien procent hogere betrouwbaarheid van genoomfokwaarden.'

Is het spannend om zover terug te gaan in aantal stieren?

'Totaal niet. Het is ook geen radicale stap. Twee jaar geleden hebben we besloten het aantal in te zetten stieren nog gelijk te houden, maar achteraf is dat te voorzichtig geweest. Bovendien zijn het niet de zestig stieren, maar de pool erachter waar het om gaat. En die is alleen maar groter geworden. Vroeger selecteerden we 500 stieren uit 2000 embryo's, nu 60 uit 8000.' 'Spannend is wel of we, ook internationaal gezien, het verschil kunnen maken

Een genoomstier als Danno wordt bijvoorbeeld al jaren doorgebruikt, iets wat binnen het testprogramma niet kon.'

'De populariteit van de topgenoomstieren zorgt er ook voor dat stieren die onder dat niveau zitten, kansloos zijn in de markt. Dat zijn de tachtig stieren die we nu niet meer gaan inzetten. Maar per saldo stijgt het aantal beschikbare stieren zelfs omdat stieren nauwelijks meer op wacht gaan, maar sperma blijven produceren.'